

ZNAMEN LOŠINJSKE MORNARIČKE TRADICIJE IZ CRKVE SVETOG ANTUNA PUSTINJAKA

Nikola CRNKOVIĆ, Opatija

Nadgrobna ploča Blaža Gladulića, postavljena za vanjsku klupčicu prozora crkve sv. Antuna Pustinjaka u Velom Lošinju, vrijedno je svjedočanstvo drevnosti lošinjskog pomorstva.¹ Na žalost, u ovome trenutku nismo u mogućnosti ovdje dati temeljit i točan opis te ploče, jer se nalazi na visoku, teško pristupačnu mjestu i ugrađena je u zgradu kao njezin konstruktivni element. Zato se ne mogu očitati ni sve njezine prostorne dimenzije, a pogotovo ne njezin tekstualni i likovni sadržaj. Valja, dakle, pričeka ti da se ploča skine s toga mjesta i postavi tamo gdje će se moći pomno i mirno (bez straha i hipsofobske vrtoglavice) i s adekvatnim priborom istraživati sve poruke što nam ih ona nosi iz proteklih stoljeća. Dotle se moramo zadovoljiti time da slast doživljena susreta s tako vrijednim spomenikom pretočimo u razložan splet riječi koje će orisati barem elementarne konture njegovih vrijednosti, koje će pridonijeti da viđeno i spoznato podijelimo s našim čitateljima, te da potaknemo stručnjake raznih profila na njegovo svestranije istraživanje.²

Gladulićeva nadgrobna ploča ima tipične dimenzije objekta te vrste (oko 200 x 80 cm), od bijeloga je importiranog vapnenca, vjerojatno naručena u nekoj dalmatinskoj klesarskoj radionici. Na sredini ploče je medaljon, reljef kružna oblika, promjera 57 cm, koji stoji okomito u odnosu na duljinu ploče. Nasuprot tome, natpis na ploči uklesan je paralelno s kraćom stranom, pri desnom rubu ploče, što znači da je okomit u odnosu na reljef.³

Na priloženoj slici, u čistoj i uravnoteženoj kompoziciji medaljona prepoznajemo robustnu brodicu s naših obala u 16. i 17. stoljeću, plovilo debelih madira, široka niska trupa, koje je moglo odoljeti buri, jugu i grbinu, koje bijaše sporo pri blagu vjetru, ali je

1 Ploča je otkrivena 1985. godine, u tijeku popravka stropa crkve sv. Ante Pustinjaka. Kada sam u prosincu te godine boravio na Lošinju poradi pregleda arhivskog i knjižnog fonda Župnog ureda Veli Lošinj, upoznao me s tim nalazom Rade Manzoni, tajnik općinskog SIZ-a za kulturu. Do ploče me doveo poletni don Ivan Turčić, velološinjski župnik. Obojici izražavam iskrenu zahvalnost.

2 Ovaj članak treba, dakle, shvatiti samo kao nagovijest, kao stručnu reportažu o jednome nalazu koji će – upravo zato što dokazuje davne korijene lošinjskoga pomorstva i što samim time simbolizira ovdašnju mornaričku tradiciju – sigurno još biti predmetom znanstvenog interesa.

3 Zbog položaja ploče nije bilo moguće napraviti njezinu valjanu fotografiju, pa se moramo za ovu prigodu zadovoljiti verbalnim opisom.

zato moglo tući more i kada su se veći brodovi sklanjali u sigurna sidrišta. Kada su u ti-jeku uskočkoga rata Lošinjani opremili flotilu od deset svojih brodica pod vodstvom Ante Botterinija⁴ radi obrane od uskočkih napadaja,⁵ moramo ih vidjeti upravo kao na ovoj slici, samo sa znatno brojnijom i oboružanom posadom.⁶ Na početku 17. stoljeća Lošinjani na takvim brodovima sami su sposobni braniti svoja naselja, kad im već mletačka ratna mornarica ne može jamčiti sigurnost.⁷

Blaž Gladulić nije bio među tim braniteljima Lošinja. Vjerojatno je umro ili poginuo 1594. godine, a Lošinjani su opremili svoju obrambenu flotilu jamačno tek poslije uskočkoga napadaja na Lošinj 1614. godine.⁸ Njegov je lik u sredini isklesana prizora. Bradat dostojanstven muškarac, u onodobnoj odjeći muževa s naših obala, dominira brodom, kojega je on očito vlasnik. Od ostale trojice članova posade istaknuto je mjesto kormilara. Jednako bradat i muževan, kao i patron broda, lik je njegova sina, sinovca ili brata, onoga koji je pokojniku podigao grobnicu u glavnoj mjesnoj crkvi. To je lik koji nam omogućuje da cijeli ovaj povijesni spomenik određenije datiramo i protumačimo.

Pođimo redom.

Najprije valja odgovoriti na pitanje kako je nadgrobna ploča s poda crkve dospjela na visoko mjesto vanjske klupčice prozora.⁹ Svakako, to se moglo dogoditi jedino u razdoblju 1767–1774, u vrijeme gradnje sadašnje velike crkve sv. Ante Pustinjaka¹⁰ na mjestu istoimene stare crkve znatno manjih dimenzija, podignute oko sredine 15. stoljeća.¹¹ Tom se prigodom, iz građevinskih razloga, određen broj grobova u crkvi i oko

4 Botterini su jamačno doseljenici iz Dalmatinske zagore, gdje je još i danas rasprostranjeno prezime Buterin. To s razlogom tvrdi i velološinjski povjesničar Martin BOTTERINI, *Della Storia Civile e Cronologica della Terra sive Castello di Lussin Grande nella Dalmazia, ventilata nell'Anno 1791*, rukopis u Arhivu JAZU u Zagrebu, l. 32 rev.

5 Uskoci su dva puta napali Lošinj, 1580. i 1614. godine. Lošinjski povjesničari daju tim zbivanjima preveliko značenje, to više što se o njima zna malo pojedinosti. Usp. M. BOTTERINI, *nav. dj.*, l. 32 rev; Gaspare BONICELLI, *Storia dell'isola dei Lossini*, Trieste, 1869, str. 84; Matteo NICOLICH, *Storia documentata dei Lussini*, Rovigno, 1871, str. 67; Giovanni GEROLAMI, *Isola marinara*, Udine, 1951, str. 53.

6 U tim nesigurnim vremenima, a i poslije gotovo sve do sredine 19. stoljeća i trgovački su brodovi redovno imali oružanu pratnju, a u slučaju potrebe sva bi se posada mašila oružja. M. BOTTERINI, *nav. dj.*, l. 32 avv; G. GEROLAMI, *nav. dj.*, str. 59–60; Danilo KLEN, *Galije i gali-joti iz Istre i otoka nekadašnje sjeverne Dalmacije za mletačku armandu (XI–XVIII. st)*, Rad JAZU, Zagreb, 1959, str. 272, bilj. 311.

7 M. NICOLICH, *nav. dj.* str. 67, na temelju nekoga izvora koga nismo uspjeli pronaći, tvrdi da pače da su Lošinjani sudjelovali u tome ratu i izvan svojih zavičajnih voda.

8 Poslije 1614. godine uskoci nisu više napali na Lošinj, što znači da je lošinjska obrambena mornarica ispunila svoju zadaću.

9 Klupčica se nalazi na krajnjem sjeverozapadnom prozoru crkve, do lijeve strane apside.

10 Pio BUDINI, *San Gregorio di Spoleto, patrono di Lussingrande*, Cenni documentati sull'insigne Reliquia del Santo Martire. Lussinpiccolo, 1937, str. 16.

11 Točno vrijeme gradnje najstarijih lošinjskih bogomolja nije sa sigurnošću utvrđeno, ali ih svi autori stavljaju u 15. stoljeće. Usp. G. BONICELLI, *nav. dj.*, str. 59 i Pio BUDINI (zapravo Budi-nić), *nav. dj.*, str. 15.

nje morao maknuti, pa među njima i grob Blaža Gladulića. Naravno, takva bijaše sudbina samo grobova onih mrtvaca koji ostadoše bez zahvalna potomstva ili bez potomstva uopće. Oko 1770. godine u Velom Lošinju vjerojatno više nema izravnih potomaka Blaža Gladulića,¹² pa su njegove kosti završile u nekoj skupnoj kosturnici, a njegova nadgrobna ploča od dobra materijala dobila je arhitektonsku funkciju vanjskoga podnožja prozora.

Položena gotovo horizontalno, blago nagnuta vani, ploča je kupila svu padalinsku vodu s prozora i iznad njega i odvodila od zgrade. Da se tom vodom ne bi oštećivala vanjska strana zida, ploča je naknadno priklesana, tako da je na njezinu nižem dijelu ravnomjerno skinut gornji sloj u širini od petnaestak centimetara do samoga vanjskog ruba ploče, na kojem je u širini od oko dva centimetra ostao rub u prvotnoj debljini ploče. Jedino je na dva kraja napravljen prolaz da voda kroz rigala otječe u mlazu, ne dotičući vanjsku stranu zida.

Tim je zahvatom ploča oštećena.¹³ Okrnjen je gornji dio medaljona i dio teksta posve izbrisan, što znatno otežava pouzdano datiranje toga spomenika. Od natpisa su ostale samo posljednje cifre godine ...CIII, a od pokojnikova imena BLA....LADULIC. Označena godina je u prvomu redu, a pokojnikovo ime u drugomu, tako da je godina u sredini iznad njegova imena i prezimena. Polazeći od pretpostavke da je natpis simetričan u odnosu prema ploči, te na temelju širine slova i brojeva, godina se može rekonstruirati ili kao MDXCIII ili MDCCIII. Godina smrti Blaža Gladulića mogla bi, dakle, biti ili 1594. ili 1704. Priklonili smo se prvoj, a ne drugoj mogućnosti. Moramo obrazložiti zašto.

Prije toga valja naglasiti kako je jedini način na koji se može pročitati pokojnikovo ime BLASIVS GLADULICH. No ime toga pomorca nismo uspjeli pronaći ni u velološijskim povjesnicama, niti u pregledanim izvorima.¹⁴ Zapravo, zna se samo za dvojicu istaknutih Gladulića koji su bili pomorci u starijim vremenima, obojica po imenu Jakov. O prvomu Jakovu Gladuliću podatke nam daje Martin Botterini,¹⁵ a o drugomu govori izvor pohranjen u Historijskom arhivu Rijeka.¹⁶ Budući da su stare velološijske matične knjige zagubljene,¹⁷ ne može se s punom sigurnošću utvrditi ni tko je Blaž, niti u kakvu je rodbinskom odnosu prema jednome ili obojici Jakova Gladulića.

12 Posljednji Gladulići na Lošinju izumrli su sredinom 19. stoljeća.

13 Ploča je licem okrenuta suncu i atmosferilijama, te je čista, ispravna, bez ikakve patine.

14 Blaža Gladulića mogao sam tražiti jedino u arhivskom fondu Općinskog poglavarstva Veli Lošinj, u Historijskom arhivu Rijeka (u daljem tekstu HAR) Ju-52. No, nisam ništa uspio pronaći što se odnosi izravno na njega.

15 M. BOTTERINI, *nav. dj.*, 1. 18. avv. Od njega je taj podatak preuzeo G. BONICELLI, *nav. dj.*, str. 84, dodavši neke nove elemente.

16 Popis velikih trgovačkih i kabotažnih brodova iz Veloga Lošinja od 6. listopada 1745. godine, HAR, JU-52, kut. 1, bilježnica M-12, str. 175.

17 Velološijske matične knjige prvi su i najvažniji izvor u kojima je trebalo tražiti podatke o Blažu Gladuliću. Opisao ih je Joseph VAJS, *Memoria Liturgiae Slavicae in Dioecesi Auxerensi*, Publicationes Paleoslavicae Academiae Vegliensis, Fasc. 1-4, Vegliae, 1906, str. 104-105. Posljednji je potvrdio njihovo postojanje Branko FUČIĆ, *Izvjestaj o putu po otocima Cresu i Lošinju*, Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za godine 1946-1948, knjiga 55, Zagreb,

O mlađem Jakovu Gladuliću što se spominje 1745. godine znamo samo da je bio vlasnik pulake, broda s tri jarbola, nosivosti 75 do 150 t.¹⁸ Spominje se kao aktivni pomorac više od četrdeset godina nakon posljednjega mogućeg datuma Blaževe smrti, što umanjuje vjerojatnost da bi on mogao biti bradati sin ili brat Blažev koji plovi zajedno s njim i kormilari brodom, kao što pokazuju likovi na medaljonu.

Nasuprot tome, mnogo je uvjerljiviji stariji Jakov Gladulić. Martin Botterini spominje ga kao darovatelja koji je 1621. godine podigao oltar Sv. Križa u staroj crkvi sv. Ante Pustinjaka i time za sebe i svoje baštinike stekao *Jus Patronus* nad tim oltarom. Taj uspješni pomorac, Jakov Stariji, kako ga naziva Botterini,¹⁹ patron od broda i upravitelj (conduttore), kako navodi Bonicelli,²⁰ vremenski je blizak Blažu Gladuliću, pa njega, a ne mlađeg mu imenjaka, treba vidjeti za kormilom na našem medaljonu. Čovjek koji je bio u mogućnosti podignuti skupocjeni oltar u župnoj crkvi mogao je dolično obilježiti i grob svoga oca, strica ili brata u toj istoj crkvi.

K tome, 1594. godine u maloj prvotnoj crkvi, sv. Ante Pustinjaka još je moglo biti mjesta za pokop istaknutih pokojnika, a 1704. i poslije toga takva je pretpostavka teško zamisliva zbog njezinih skromnih dimenzija.²¹ Napokon, medaljon daje još jedan razlog takvu našem određenju: oba lika, patron broda i kormilar, kao i druge jače ispučene površine reljefa, istrošili su vjernici tijekom vremena, pohodeći svoju glavnu bogomolju. Sigurno se ti dijelovi reljefa ne bi toliko stanjili i uglačali da je ploča stajala na podu crkve manje od sedamdeset godina, naime od 1704. do 1767. Stoga je stupanj istrošenosti ploče važan prilog pretpostavci da je ona bila na podu crkve već od 1594. godine.²²

Iz svih navedenih razloga nadgrobnu ploču Blaža Gladulića valja tretirati kao jedan od najstarijih spomenika lošinjske mornarice, njezina visokog stupnja razvoja već potkraj 16. stoljeća, kao vrijedno likovno svjedočanstvo vjekovnoga napora Lošinjana da opstanu na svome otoku. Ta ploča je, dakle, prvorazredan povijesni izvor koji, predočavajući nam lošinjski brod obalne plovidbe iz 16. stoljeća, demantira uvriježena shvaćanja o počecima lošinjske mornarice²³, te ubuduće njezine začetke s više sigurnosti možemo tražiti u 15. i 16. stoljeću, a ne istom u 17. kao do sada.²⁴

1949, str. 46. Prigodom sumarnog pregleda arhivskih fondova i knjižnice Župnog ureda Veli Lošinj početkom prosinca 1985. godine nisam ušao u trag tim knjigama, te ih za sada valja držati zagubljenima. Ne, nadam se, i izgubljenima. V. Nikola CRNKOVIĆ, *Izvešće o pregledu arhivskoga i knjižnog deponija Župnog ureda Veli Lošinj*, objavljenom dne 5–7. prosinca 1985. godine, HAR, vlastita pismohrana, spis br. 03–605/5 od 20. prosinca 1985.

18 *Pomorska enciklopedija*, sv. VI, Zagreb, 1983, str. 535–536.

19 Vidi bilj. 15.

20 Isto.

21 Ne znaju se točne dimenzije stare crkve, ali je nedvojbeno da su se zbog njezina proširenja morali maknuti svi rubni grobovi. Položaj medaljona i natpisa na ploči sugeriraju da je ona bila upravo na njezinu rubnom dijelu.

22 Ovo, dakako, treba dokazati pomnijim istraživanjima i mjerenjima.

23 Lošinjski su povjesničari jednoglasni da ovdašnji stanovnici do 1500. godine nisu ni zakoračili na more, te da se o lošinjskom pomorstvu može govoriti istom od 17. stoljeća. Isp. G. BONICELLI, *nav. dj.*, str. 37; G. GEROLAMI, *nav. dj.*, str. 52–53, 326–327; Branko KOJIĆ, *Lošinjska brodogradnja. Od prvih početaka do svršetka Drugog svjetskog rata*, Anali Jadranskog insti-

Začetnici lošinjskoga pomorstva počeli su zaista ni od čega. Došavši prije gotovo šest stoljeća na nenaseljen otok u svojstvu najmljenih pastira, bez ikakvih pomorskih iskustava i tradicije,²⁵ Lošinjani su do sredine 19. stoljeća pretvorili svoj otok u metropolu mornara, brodarka i brodograditelja. Na vrhuncu svoga uspona 1880. godine lošinjsko brodogradništvo ima gotovo 70.000 t nosivosti, a u njemu je i dvanaest brodova s više od tisuću tona. Gotovo dvije tisuće Lošinjana zaposleni su kao mornari, časnici, zapovjednici i vlasnici brodova, a više od pet stotina ih radi u mjesnim brodogradilištima.²⁶

Takav sjajan uspon u sam vrh jadranskoga pomorstva počeli su Lošinjani u davna vremena, ne samo bez ikakva iskustva i tradicije nego i sa samoga dna društvene ljestvice. Položaj pastira najamnika bio je pravno nesigurniji, a po uvjetima života i privređivanja još teži od položaja kolona poljodjelca. Da bi dospio na more kao samostalan pomorski poduzetnik, takav je podložnik vrlo teško mogao priskrbiti početni kapital za nabavu broda, ali je još teže bilo svladati prepreke u sustavu staleške podijeljenosti društva, osloboditi se podložničkih ograničenja i tlaka i vinuti se u slobodnije društvene sfere.²⁷

Zbog svega toga, u povijesti lošinjskoga pomorstva usporedno možemo pratiti zadivljujući rast pomorskih umijeća i pothvata zajedno s ustrajnim, višestoljetnim klasno-oslobodilačkim naporom Lošinjana, kojim su — probijajući okamenjene socijalne barijere — stekli status slobodnih i uglednih pomoraca. Dimenzije toga blještavog uspona najzornije se očituju u usporedbi lošinjske pomorske i socijalno-političke povijesti s povijesnim razvojem drevnih dalmatinskih i istarskih gradskih komuna, što su pod mletačkom vlašću, napuštajući pomorsku tradiciju kao i sama Serenissima, više ili manje retardirale: neke od njih posve zamiru poput Osora,²⁸ a druge, poput Raba, pretvaraju se u konzervativne parazitske središnjice autarhična agrara,²⁹ koje će iz takve letargije trgnuti tek novi privredni tokovi, turizam i industrija.

tuta, sv. II, Zagreb, 1958, str. 225–226, izražava sumnju u takvo shvaćanje, ali ipak polazi od toga kao od činjenice.

24 N. CRNKOVIĆ, *Nacrt povijesti lošinjskog pomorstva do 1797. godine*, Historijski zbornik, godina XXXIX 1986 (u pripremi).

25 Usp. o tome M. BOTTERINI, *nav. dj.*, 1. 5 avv; G. BONICELLI, *nav. dj.*, str. 23–29; M. NICOLICH, *nav. dj.*, str. 133–136; G. GEROLAMI, *nav. dj.*, str. 32–33.

26 G. GEROLAMI (zapravo Jerolimić), *nav. dj.*, str. 381–385; Radojica F. BARBALIĆ, *Brodarstvo Istre u doba propadanja jedrenjaka i stvaranja parobrodarstva*, Pula, 1971, str. 77–79; B. KOJIĆ, *nav. dj.*, str. 262–267; Melchiade BUDINICH, *Notizie sulla marina dei Lussini*, Nel cinquantesimo anniversario dell'istituzione della I. R. Scuola nautica di Lussinpiccolo, Lussinpiccolo, 1905, str. 44–46.

27 N. CRNKOVIĆ, *Colta gallina – bir galijska*, Vjesnik Historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu, svezak XXV, str. 292–297; ISTI, *Neke značajke statusa i ustrojstva Osorske komune u doba mletačkoga vladanja*, Otočki ljetopis CRES–LOŠINJ, 5, str. 183–186.

28 N. CRNKOVIĆ, *Colta*, *nav. dj.*, str. 84, obrazlaže kako Osor, drevna otočna metropola, ustrajno propada jer se „halapljivo napaja nametima, držeći ih životnim eliksirom, a bijahu zapravo opojni otrov koji je priječio da se obamrli gradski organizam okrijepi vlastitom gospodarskom poslovnošću”.

29 N. CRNKOVIĆ – M. HINIĆ, *Inventar arhivskog fonda Opcinskog poglavarstva Rab*, rukopis u HAR, br. 03–31/2–1979, str. 2–3.

Povijest lošinjskog pomorstva zanimljiv je put dviju malih otočnih zajednica, Veloga i Maloga Lošinja, od podložništva u slobodu, od primitivna stočarenja u vrlo probitačno pomorsko privređivanje, od malih pastirskih naselja u moderne lučke gradove, od nepoznatih pastira u svjetski čuvene pomorce, od galijota među odlikovane kapetane. Od samoga početka bijaše to put kojim su uporno išli naraštaji poduzetnih, odvažnih i samosvjernih ljudi, međusobno spojenih čvrstim sponama patrijarhalne uljuđenosti i raznovrsnim oblicima tradicionalne društvenosti, put osebujan po tome što su ga Lošinjanima prokrčili unatoč svome nepovoljnom društvenom i političkom statusu, unatoč negativnim trendovima na Sredozemlju nakon otkrića Novoga svijeta, unatoč i usprkos svim zaprekama što ih je takvu razvoju Lošinja postavljala feudalizirana osorska općina, kojoj je otok pripadao.³⁰ Zato s pravom možemo reći kako na našoj obali Jadrana ima mnogo mjesta koja imaju slavnu i bogatu pomorsku prošlost, ali nema primjera da je samoniklo pomorstvo u ruralnoj distriktnoj sredini doseglo tako visok stupanj razvoja, takvu snagu i zamah kao lošinjsko pomorstvo od 16. do potkraj 19. stoljeća.²⁹

Medaljon što ga ovdje objavljujemo znamen je svekolikoga toga povijesnog hoda. Likovno nas prenosi u same početke lošinjskog pomorstva. Predstavlja nam važne začinjavce lošinjske mornaričke tradicije. Reljef nam prikazuje brod iz naše prošlosti, ali ono što dominira, što imponira, jesu ljudi na brodu: dostojanstveni, krepki, samopozdani. Približimo li ga ljudima, učinit ćemo ga oltarom za njegovanje istih svojstava u novim naraštajima Lošinjana.

Gipsani odljev reljefa na nadgrobnoj ploči Blaža Gladulića, s crkve sv. Ante Pustinjaka u Velom Lošinju.

³⁰ Vidi bilj. 24.

ZUSAMMENFASSUNG

In der Kirchenmauer vom heiligen Antonius Einsiedler in Veli Losinj (auf der Insel Losinj in der Bucht von Kvarner) wurde im Jahre 1985 die Grabtafel von BLASIVS GLADVLICH, gefunden, sie wurde als Bauelement während einer Erweiterung im 18. Jh. eingefügt. Auf der Tafel befindet sich ein Relief in Form eines Medaillons mit 57 cm Durchmesser. Das ist bis jetzt die älteste Figuraldarstellung eines Schiffes aus Losinj mit seinen Matrosen. Neben seinem künstlerischen Wert ist dieses Medaillon eine erst-rangige historische Quelle, weil es ein Losinjer Schiff aus dem Ende des 16. Jh. darstellt. Dies ist ein kräftiger Ansporn, um die Anfänge der Losinjer Schifffahrt nicht erst ab 17. Jh. zu suchen, wie es bisher üblich war, sondern wesentlich früher. In diesem Sinne ist diese Quelle ein wichtiger Beweis für die Thesen desselben Autors (veröffentlicht an anderer Stelle) über die Entstehung und Entwicklung der Marine von Losinj.

Die Geschichte der Marine von Losinj zeigt einen interessanten Wandel von zwei ursprünglichen Hirtengemeinden, Veli Losinj und Mali Losinj, zu blühenden Seehandelskommunen. Unbekannte Hirten sind berühmte Adriaseeleute geworden, Ruderer auf Galeeren ausgezeichnete Kapitäne. Losinjer haben sich auf diesem bemerkenswerten Weg durchgerungen und zwar trotz ihres politisch-und gesellschaftliche ungünstigen Status, trotz negativen wirtschaftlichen Trends auf dem Mittelmeer, trotz aller Hindernisse, die die feudalisierte Kommune von Osor, der die Insel gehörte, einer solchen Entwicklung entgegensetzte. Auf der kroatischen Küste haben viele Ortschaften eine berühmte und reiche Seevergangenheit aber es gibt kein anderes Beispiel, daß ein aus eigener Kraft entstandener Seehandel in einer ruralen und in verschiedene Distrikte geteilten Umgebung einen so hohen Stand, eine solche Kraft und solchen Schwung erreicht wie der Losinjer Seehandel von 16. bis kurz vor dem Ende des 19. Jh. Das Medaillon, das wir hier veröffentlichen ist das Symbol von diesem glorreichen Gang durch die Geschichte.